

לב המזעזעים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזעים"

הלכות והליכות בעניין

'קריעה על ירושלים והמקדש בחורבנם'

גיליון קנ"ב

אחת על שתי הראיות (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ט).

עצה לקרוע רק על מקום המקדש: ואם רוצים יש אפשרות לעצום את העינים כשמגיע לעיר העתיקה או שיכסה עיניו עד שיבוא אל הכותל ולא להביט בירושלים העתיקה ובחומות עד שיגיע למקום המקדש כדי שלא יצטרך לקרוע פעמיים אחד על ירושלים והשני על המקדש ובכך קורע פעם אחת כשמגיע לכותל ודי בזה (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי א - ט).

ליחד בגד לקריעה

יכול ליחד לעצמו חולצה ישנה וכשמגיע סמוך לכותל ילבש אותה ויקרע אותה, וכן אפשר לקרוע את אותו הבגד כמה פעמים ולכן אם הולך שוב לכותל יכול ללבוש את הבגד שכבר עשה בו בעבר קריעה (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי יז, עיין שו"ת ידון משה ח"כ עמוד קה בשם הגר"ח ק"ק צ"ל).

צורת הקריעה

אומר תחילה (תהילים עט) "מזמור לאסף באו גוים בנחלתך" ואומר בלי שם מלכות "ברוך דין אמת כי כל משפטיו צדק ואמת הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא ואתה צדיק על כל הבא עלינו" (משנ"ב תקסא ס"ק ו), **הטעם באמירת הפסוקים לפני הקריעה ואמירת פסוקי צידוק הדין:** בשביל לחמם עצמו כדי להצטער ולבכות ולקרוע (ר"ש בן היתום מוע"ק כו, א), **טעם אחר:** כדי שיהיה ניכר על מה קורע (ב"ח תקסא ד).

ומשתחוה (משנ"ב תקסא ס"ק ו), וקורע במעומד (שו"ע תקסא ד), [הקורע מיושב לא יצא ידי חובה (שו"ע יור"ד שמ א)], אן עומד מול המגדים לא ישתחוה **והטעם:** משום שנראה כמשתחוה להם (זכרון בצלאל הלכות קריעה).

קריעה ביד: את הקריעה בבגד יש לעשות ביד ולא על ידי כלי (שו"ע תקסא ד, משנ"ב שם ס"ק יב).

והמנהג לקרוע בגד אחד ואפילו בסכין או במספריים (ספר ארץ ישראל להגר"מ טוקצינסקי כב ד, תשובות והנהגות ח"א סימן שלא, הגרש"א בשו"ת מנחת שלמה ח"א סימן עג א כתב בגד אחד, משובש כל הארץ הכלות קריעה על המקדש דיני הקריעה יט), **שיעור הקריעה:** שיעור טפח בצד שמאל (שו"ת דבר משה ח"ג חלק יור"ד ס"ס יא, מאירי מוע"ק כ, ב), **הטעם בצד שמאל:** לפי שליבו של האדם בשמאל (משנ"ב תקסא ס"ק יג).

הרואה את מקום בית המקדש בחורבנו [הכותל המערבי] אומר "בית קדשנו ותפארתנו אשר הללנו בו אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה" ומשתחוה (ב"ח הובא במשנ"ב תקסא ס"ק ו) וקורע (מוע"ק כו, א, שו"ע תקסא א).

מקור: "מעשה ברבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא שהיו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם" (מכות כד, ב) למדנו שהיו עולים אחר החורבן לירושלים וקורעים בגדיהם.

בירושלמי מובא ששמעון קמטריא שאל את רבי חייא בר אבא היות והוא חמר ולוקח אנשים לכל מקום ומצוי שמגיע הרבה לירושלם האם הוא חייב לקרוע, והשיב לו אם היית בירושלים בתוך שלושים יום אין אתה צריך לקרוע לאחר שלושים יום צריך אתה לקרוע (ירושלמי ברכות פרק הרואה פרק ט הלכה ב).

אופן הקריעה

הבטח על מקום המקדש לפני הקריעה

יש אומרים: שחייב הקריעה על ראיית המקדש כשרואים את רצפת העזרה ואפשר לראות זאת כשעולים על הר הזיתים במזרח או לעלות על אחת הגגות שבעיר העתיקה (ספר ארץ ישראל סימן כב ה).

יש אומרים: שבראיית הכיפה שעל המסגד מתחייבים בקריעה לפי שזה בכלל ראיית מקום המקדש (ב"ח בשם הליקוטים כותב כשקראה הקובה אחר כתלנו א ב).

ויש אומרים: שמספיק יש לקרוע גם על יד הכותל המערבי אף אם לא ראה את מקום המקדש (עיין באורחות רבינו ח"ב כותל המערבי).

קריעה על ראיית ירושלים ועל מקום המקדש: כשמגיע לכותל דרך מערב ירושלים או דרך הר הצופים ובדרך הזאת רואים קודם את ירושלים ואחר כך את מקום המקדש יש לקרוע ב' קריעות אחד על ירושלים, ולקורע שוב כשיגיע למקום המקדש, ואת הקריעה יעשה בריחוק לפחות ג' אצבעות אחד מהשני (עיין שו"ע תקסא כה"ח שם טו).

ויש אומרים: שאפשר לקרוע קריעה אחת על ירושלים והמקדש, ומה שנאמר שיש לקרוע על ירושלים אחת ועל המקדש אחת זה רק לכתחילה אבל אפשר להמתין ולא לקרוע מיד כשרואה את ירושלים עד שיראה את מקום המקדש ולקרוע קריעה

לקרוע את החליפה

יש אומרים: שאם לובש חליפה יקרע את החליפה, ואם אינו לובש חליפה יקרע את החולצה (מנהג החזו"א ובעל הקה"י אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי א - טז - יט, הגר"ח קצ"ל הובא בספר ידון משה ח"כ עמוד קכא).

ויש אומרים: שמותר לכתחילה להוריד את החליפה לפני שרואה את מקום המקדש וכשיראה מקום המקדש יקרע החולצה (אורחות רבינו ח"א עמוד שיט אות ה, אחר כתלנו א טו). **ויש אומרים:** שאף אם ראה את מקום המקדש יכול להוריד החליפה ולקרוע את החולצה (הגר"ש דבילצקי זצ"ל).

ומנהג בני ספרד: קורעים הבגד שמתחת למעיל החליפה, ואינם צריכים לפשוט את החליפה ל[ני קריעת הבגד שמתחתיו (קונטרס אחר כתלנו א טז)].

החלפת הבגד

יש אומרים: שיכול להחליף מיד את הבגד הקריעה לבגד שהיה לבוש בו קודם, **והטעם:** משום שמיד אחרי הקריעה נחשב כלאחר שבעה ואין צריך יותר לקרוע בגד אחר (אורחות רבינו ח"ב עמוד קמח, הגר"ש דבילצקי ז"ל אחר כתלנו אות יז).

ויש אומרים: שאת הבגד הקרוע צריך ללבוש כל זמן שהייתו במקום החורבן ודלא כיש נוהגים להחליף את הבגד הקרוע בבגד אחר מיד אחר הקריעה (הגר"ש"א אשרי האיש או"ח ח"ג פרק עג אות כג).

תפירה מקום הקריעה

את הבגד הקרוע מותר לתפור בתפירות שאינם ישירות ולא בתפירות ישירות (שו"ע תקס"ד).

החייבים לקרוע

כל מי שלא ראה את מקום המקדש או ירושלים במשך שלושים יום יש לו לקרוע (שו"ע תקס"ה).

נשים: חייבות בקריעה (הגר"ש"א פנינת המקדש פרק ז הערה ז, הגר"ש דבילצקי ז"ל אחר כתלנו א ג), באורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ב) מובא שאמר לזוגתו ע"ה שתקרע רק פעם אחת בעת שתראה את הכותל, ואף שבנותיו היו עמו ואחת כבר היתה בת מצווה לא אמר לה לקרוע, ולא ראינו שיזהרו בזה (קונטרס הלכות קריעה להגר"ש דבילצקי אות כד).

קטנים שהגיעו לחינוך

יש אומרים: שקטן לפני הבר מצווה פטור מקריעה על הכותל (משנ"ב תקס"ס ק"ז, אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי כ - כא), **הטעם:** לפי שאין בזה דין חינוך כיון שמצפים אנו שעד שיגדל יבנה בית המקדש (הגר"ש"א אבני ישפה ח"ב סימן נה ענף ה, אשרי האיש או"ח ח"ג פרק עג אות כא).

יש אומרים: שנהגו בקריעה אף בקטן (הגר"ש דבילצקי אחר כתלנו א ג).

בן הסמוך על שולחן אביו

יש אומרים: שאין צריך לקרוע לפי שאין לו רשות לקרוע כי אין זה הבגד שלו כי אם של אביו (ספר פנינת המקדש פרק ז הערה פג בשם הגר"ע אורבאך שליט"א).

יש אומרים: שמחויב לקרוע (הגר"ש"א אשרי האיש או"ח ח"ג פרק עג אות כא, הגר"ח קצ"ל הובא בשו"ת ידון משה ח"כ עמוד קח, להורות נתן ח"ב סימן לט), **והטעם:** לפי שמסתבר שאביו נתן לו את הבגד במתנה לגמרי והוא כשלו, וכמו שבאתרוג לא אומרים שאם הוא סמוך על שולחן אביו אינו יוצא בו ידי חובה כי אין זה נתינה, כי בודאי נתן לו במתנה והוא הדין כאן (תשובות והנהגות ח"ה סימן קסה), **טעם אחר:** לפי שאיזה אב לא רוצה שבנו יקיים מצוות ויכול לקרוע (ספר הליכות אבן ישראל להגר"י עמוד שצג י הערה מז).

בעצה להקנות את הבגד לחברו

יש הנוהגים: בשביל לפטור עצמם מחובת קריעה מקנים את הבגד לאחר בקניין סודר, וקונה הבגד נותן לו רשות ללבוש את הבגד בהשאלה, ועושה עימו תנאי שאינו מרשה לו לקרוע הבגד, ואז אינו יכול לקרוע מטעם גזלן ומזיק ובכך נפטר מקריעה (שבט הלוי ח"ח סוס"י ע"ח כתב על זה, אין זה מנהג ותיקין ומשתמטים מן החיוב).

וגדולי ההוראה דוחים עצה זו כיון שהיו הערמה בעלמא (הגר"ש"א הגר"ח קצ"ל הובא בקונטרס שריד בית מקדשינו עמוד י, שו"ת אור לציון ח"ג פרק ל ה והוסיף שאפשר לקחת חולצה שכבר קרע בה), והראייה שאחר כך אין מקפידים להקנות בחזרה.

ראייה נוספת שהיו הערמה: שהרי לא נתכון להקנות לו על דעת שזה יהיה שלו לקדש בו אשה, והגמרא אומרת (נדרים מח, א) כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקודשת אינה מתנה אם כן מוכח שלא נתכון להקנות בלב שלם (מועדים וזמנים ח"ז סימן רנז, הגר"ש"א הערותיו על מסכת מועד קטן כ, ב, ספר מעדני שלמה עמוד ס בשם הגר"ש"א, תשובות והנהגות ח"ד סימן קלא).

בעצה להפקיר את הבגדים

יש הנוהגים: בכדי לפטור עצמם מקריעה שמפקירים את בגדם בפני שלוש ובכך נפטרו מקריעה.

ויש אומרים: שאין זה מועיל כלל לפי שלא מצאנו חיוב קריעה דווקא על הבגדים שהם רכושו של אדם הלושם, אלא כל דבר שהוא לובש חייב בקריעה, **ועוד** שיש לו חיוב לזכות בהם בחזרה כדי להתחייב בקריעתם (שו"ת אבן ישראל חלק ח סימן מג). **ויש אומרים:** שמועיל הפקרת בגדים כדי לפטור מחיוב קריעה (שו"ת אבני ישפה חלק ג סימן נט).

ולמעשה: גם לסוברים שמועיל להפקיר הבגדים או להקנות אותם לאחר להפטר בקריעה, אין זה הנהגת טובה לנקוט בתחבולות כדי להפטר מחיוב המוטל עליו, אלא ראוי לעשות קריעה כדת וכדין ולהשתתף על ידי כך בצער החורבן (שו"ת שבט הלוי חלק ז סימן עח).

לימוד זכות על אלו שאינם קורעים

לפי שעיקר חיוב קריעה על מקום המקדש הוא דווקא כשרואה חורבן המקדש דהיינו שרואה את מקום העזרה, ובזמנינו שרואים מה שבנו שם הישמעאלים מסגד על מקום המקדש בהעזרה אין חייב לקרוע ואם רואה רק את הכותל המערבי שריד בית מקדשנו ואינו רואה את מקום המקדש עצמו אין בזה חיוב קריעה שהחיוב על מקום המקדש ולא על מה שנשאר מהמקדש (ספר מועדים וזמנים ח"ז סימן רנז, עיין תשובות והנהגות ח"ה סימן קסה).

פרק ששה עשר דבר הלכה שם ז', הגריש"א הערות למסכת מוע"ק כו, א, הגר"ח"ק ידון משה ח"כ עמוד קו), **והטעם:** ששוב אין מצטער אלא לאחר ל' יום (תשובות והנהגות ח"א סימן שלד).

לקרוע בחול המועד

הבא לכותל המערבי בימי חול המועד המנהג הוא שאין קורעים (ספר עיר הקודש והמקדש ח"ג פרק יז אות ה, מנחת שלמה ח"א סימן עג ב, אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ו, ארץ ישראל סימן כב אות יא, שו"ת אור לציון ח"ג פרק ל ה), **והטעם:** משום שסמכו על הראשונים שפסקו שאין שום דין קריעה בחול המועד (אחר כתלנו א ו), ואף שבחול המועד קורעים על שבעה קרובים, שונה דין אבילות קרובים, מאבילות על מקום המקדש שנחשבת כאבילות ישנה, ואינו חמור מליקוט עצמות שאינו קורע במועד (הגרש"א מנחת שלמה ח"א סימן עג ב).

חנוכה

יש אומרים: שיש לקרוע בחנוכה, **והטעם:** שלא מצאנו שום פוסק שכותב שאין לקרוע (קונטרס אחר כתלנו עמוד יא אות ח, ספר דרור יקרא עמוד שעד בשם הגריש"א).

פורים

המגיע לכותל המערבי בימי הפורים אחר שלא ראהו שלוש ימים אף שמדינא חייב לקרוע, המנהג שבפורים לא קורעים (עיין בצל החכמה ח"ה סימן יב), **והטעם:** לפי שפורים הם ימי משתה ושמחה בשונה מחכמה שאם אינם למשתה ושמחה (קונטרס שריד בית מקדשינו עמוד טז ג). **יש אומרים:** שיש לקרוע אף בפורים (ספר זכרון בצלאל קונטרס אחר כתלנו א ח, זכרון יצחק פרק ו סעיף מט).

אסרו חג סוכות ופסח

יש אומרים: שיש לקרוע (הגר"ח"ק עלי ש"ח עמוד קעא אות ה, משוש כל הארץ עמוד כו סעיף יז), **הטעם:** לפי שהימים האלו הם כימי חול (קונטרס משוש כל הארץ עמוד כו).

אסרו חג שבועות: יש אומרים שאין חיוב קריעה (פנינת המקדש פרק ז אות צט), **והטעם:** שהיו כעין יו"ט (הליכות אבן ישראל מועדים חג השבועות כג הערה 25).

בימי ההשלמה של חג השבועות

מי שמגיע לכותל בימי השלמה שלאחר חג השבועות דהיינו בששת הימים שאחרי החג, **יש אומרים:** שיש לקרוע (משנת יוסף חלק יב סימן קו ד"ה בענין, הגר"ח"ק זצ"ל הובא בספר באור פנין שאלה ד). **הטעם:** משום שימים אלו הם ימי חול (קונטרס משוש כל הארץ עמוד 26).

ראשי חודשים

יש אומרים: שאף בראש חודש יש לקרוע (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ו שמוזבא שקרע בראש חודש וזה היה בר"ח סיון תשל"ב, הגריש"א אשרי האיש ח"ג עמוד תצז, הגר"ח"ק שו"ת ידון משה ח"כ עמוד קיד).

ערב פסח אחר חצות: המיקל יש לו על מי לסמוך (הגר"ש דבילצקי אחר כתלנו אות ז, ספר זכרון בצלאל עמוד קיב ד"ה ולקמן).

תשעה באב

המגיע בתשעה באב לאחר שלא ראהו שלוש ימים קורע אף

טעם אחר: לפי שהיום אין מרגישים התרגשות וצער כל כך, ובזה לא תקנו חכמים לקרוע, ובפרט שאנו בגלות ולכן לא מתרגשים כלל ולכן אין למחות באלו שלא קורעים כלל, אבל אדם שלא ביקר הרבה זמן בכותל קשה להקל בדבר, ומי שמיקל אף בזה ראוי להקפיד שלא יראה את מקום המקדש [מסגד] (עיין ספר ארץ ישראל להרי"מ טוקצינסקי צ"ל סימן כה - ו, משנה הלכות ח"ו סימן קי).

הימים שקורעים בהם

כל ימי החול קורעים על ירושלים והמקדש (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ו).

ימים שאין אומרים בהם תחנון

יש אומרים: שיש לקרוע (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ו).

ויש הנוהגים: שאין קורעים בכל יום שאין אומרים בו תחנון מובא בהליכות שלמה (תפלה פרק ששה עשר אורחות הלכה שם 17) שהגרש"א לא הורה בזה לא להקל ולא להחמיר ופעם נשאל בזה על ידי האדמו"ר בעל הבית ישראל מגור ז"ל וענה רבינו שאין לכך מקור בפוסקים אבל כך נהגו).

שבת וימים טובים: אין קורעים בשבת וימים טובים (מחבר יור"ד שמ כח - לא אין דין קריעה בשבת ויו"ט).

קריעה בערב שבת ויו"ט אחר חצות

יש אומרים: שאין לקרוע כשמגיע לכותל בערב שבת אחר חצות (ספר ארץ ישראל פרק כב אות יא, שו"ת בצל החכמה ח"ה סימן יב), **והטעם:** כיון שזמן זה שייך לשבת (עיר הקודש והמקדש ח"ג פרק יז אות ד).

טעם אחר: מכיון שהקריעה מביאה לידי צער ויש חשש שימשך הצער גם אחר כניסת שבת (אגרות משה יור"ד ח"ג סימן נב אות ד).

יש אומרים: שזה טעות ומכשול גדול כל מי שלא קורע בערב שבת וימים טובים (אורחות רבינו ח"ב כותל המערבי ובשם החזו"א, בשם הגריש"א זכרון בצלאל עמוד קיב, תשובות והנהגות ח"א סימן שלד), **באגרות משה** הוסיף ולכאורה צריך לקרוע אם לא שכבר לבש בגדים של שבת ולא יהיו לו בגדים אחרים ללבושם לכבוד שבת (אגרות משה יור"ד ח"ג סימן נד אות ד, תשובות והנהגות ח"א סימן שלד).

יש אומרים: שכל עוד שלא קיבל על עצמו שבת ביום שישי יש לו לקרוע (חזו"א ובעל הקהילות יעקב הובא באורחות רבינו ח"ג עמוד קמט, אבני ישפה סימן קב ענף א).

הלך בשבת לכותל: אין צריך לקרוע במוצאי שבת, **והטעם:** כיון שהחיוב הוא בשעת החימום שאז חם ליבו בקרבו ולכן במוצאי שבת פטור כיון שבשעת החימום היה פטור (מנחת שלמה סימן עג ד, שו"ת מהרי"ל דיסקין קונטרס אחרון סימן קפה עמוד פב).

יש אומרים: שבמוצאי שבת כיון שהבדיל אפילו בפה שוב חייב הוא לקרוע (חזו"א ובעל הקהילות יעקב, אבני ישפה סימן קב ענף א).

הגיע לכותל אחר ל' יום בזמן שלא צריך לקרוע ושוב הגיע בתוך ל' יום לכותל

[כגון המגיע בחול המועד או בשבת ושוב הגיע לאחר חול המועד או ביום ראשון אחר שבת].

יש אומרים: שיש לו לקרוע (שו"ת אגרות משה יור"ד ח"ג סימן נב ב).

יש אומרים: שאין צריך שוב לקרוע (הגרש"א הליכות שלמה תפלה

בית מקדשינו עמוד י שדווקא ירושלים העתיקה, משוש כל הארץ הלכות קריעה על המקדש דיני קריעה ג).

והטעם: שמסתבר שראה את ירושלים ולא אדעתיה, ועוד שסומכים על דעת הב"ח שכל הנכנס לפנים מן הצופים חייב לקרוע אף על פי שאינו רואה ואם כן דינם כראהו תוך ל' יום שאינם צריכים לקרוע (ספר ארץ ישראל להגרי"מ טיקוצינסקי כב ט), ויש שכתבו שהטעם הראשון שייך רק לגרים בסמוך לעיר העתיקה, והטעם השני שייך רק לאלו שרואים את הצופים [רחוב יפו] (ספר הר הקודש עמוד עא). אבל הגרים בשכונות הרחוקות יותר לצד מערב ירושלים צריכים לקרוע (עיי' רדב"ז ח"ב תרמו הובא בשע"ת תקסא ה, וברכי יוסף, וכן פסק הגרי"א).

טעם אחר: מכיון שאפשר לנסוע בקלות לכותל כמו שאפשר ליסוע למרכז העיר ובכל זאת לא עשה כן ל' יום, סימן שחסר לו רגישות לכותל וצער על חורבנה, ואם כן אין לו על מה לקרוע, בשונה ממי שגר בעיר אחרת אף שיכול להגיע לשם בקלות מכל מקום נחשב בעיניו יציאה מעירו ואינו כל כך קל בעניו ואין ראייה ממעשיו על חסרון הרגשת הצער בזה שלא בא לכותל ל' יום ולכן צריך לקרוע (הגרשז"א הובא בספר מעדני שלמה בין המצרים טו).

טעם אחר: כיון שבני ירושלים קרובים למקום המקדש אינם מסיחים דעת ממנו, בשונה מהגרים רחוק, וגם בתפילתם מכוונים אל מקום המקדש יותר מפני קורבתם וטעם זה שייך בכל ירושלים (שו"ת משנת יוסף ליברמן חלק י סימן צד אות ג).

ויש שכתבו בדומה כיון שיכולים לראות חשוב כאילו ראו וכמו מי שגר עם חבריו באותו עיר ולא ראהו שלושים יום שמסתבר שאינו מברך שהחיינו (בעל האדר"ת בספרו אזני ירושלים).

טעם אחר: כיון שרוב אנשי ירושלים רואים את מקום המקדש בכל ל' יום לכן אף מי שלא ראה פטור (שו"ת דברי יציב ח"א סימן פט אות ז על פי שו"ע רכז א הוואה מרקוליס או שאר ע"ז צריך לברך.. וכתב שם הא"ר ס"ק א הובא במשנ"ב שם ס"ק ג אף מי שלא ראה בתוך ל' אינו מברך כיון שיש עולם שרואין).

מנהגי לעולים לכותל יש יראי ה' הנוהגים בבואם לירושלים בפעם הראשונה אוסרים עליהם את אותו היום בבשר ויין (עיר הקודש והמקדש פרק יז ה).

הרחמן הוא יזכנו לראות בבניין הבית השלישי במהרה ויתבטלו מאליהם כל חיובי אבלות וקריעה הללו וישארו כל אלו ההלכות רק בבחינת פלפולא בעלמא ובתורת דרוש וקבל שכר ולא יהיו עוד להלכה למעשה אכ"ר.

לנוהגים שאין קורעים בימים שאין אומרים בהם תחנון, **הטעם:** לפי שהסיבה שאין קורעים ביום שאין אומרים בו תחנון משום שהוא יום שמחה ומגרע את השמחה על ידי הקריעה, מה שאין כן תשעה באב שונה שהכל עצבים בו ואבלים בו (הגרשז"א הליכות שלמה מועדים פרק טו ארחות הלכה שם 45).

חתן וכלה בשבע ברכות

חתן וכלה בתוך שבעת ימי המשתה שרואה את מקום המקדש

יש אומרים: שפטורים מהקריעה כשם שאינו קורע (חכמת אדם כלל קנד ד בשם המהרי"ל) על שאר קרוביו דיו"ט דידיה (אפריון של שלמה פאר יב ה בשם הגרשז"א, הגרי"א תל תלפיות חס"ג עמוד יא אות מא), **בערב החתונה:** מכל מקום בערב חתונתו חייב לקרוע כדין כל אדם (הגר"ח הובא בספר ידון משה ח"כ עמוד קכב, משוש כל הארץ הלכות קריע על המקדש דיני הקריעה לב), אם לא שלבש בבגדי חתן ואין לו בגד אחר ללבוש.

עבר ולא קרע

מי שראה את מקום המקדש ושכח ולא קרע וחזר לביתו

יש אומרים: שאין צריך לחזור ולקרוע בביתו (אגרות משה ח"ה סימן לו אות ד), **והטעם:** משום שאין החיוב אלא על הראייה ולא אחר כך ולכן בזה"ז שרוב המבקרים במקום המקדש אף שמרגישים בהקדושה, אין מצטערים יותר על החורבן כשהן שם מכשהו בבתיהן בכל הארצות שנמצאים, ודאי לא מסתבר שיקרעו אח"כ בבתיהן (אגרות משה ח"ה סימן לו אות ד, הגרי"א אבני ישפה ח"ב סימן נד).

ויש אומרים: שיש לו חיוב לקרוע כל אותו היום עד השקיעה בכל מקום שהוא נמצא (תשובות והנהגות חלק ד סימן קלא ד"ה ובאמת, אחר כתלנו א ד שכן מוכח מהלכות קריעה שבס"ס זר התורה בשם החזון איש, עיי' מנחת שלמה סימן עג ג).

מנהג אנשי ירושלים

יש אומרים: מי שגר בירושלים ועברו עליו שלושים יום שלא ראה את מקום המקדש, חייב לקרוע כשרואה שוב את מקום המקדש, **והטעם:** לפי שעל המקדש יש יותר עגמת נפש מאשר על ירושלים ולכן אם לא ראה שלושים יום מיד כשרואה אותו מתחדשת אצלו עגמת נפש וחייב לקרוע (תשובת הרדב"ז תשובה תרמו, אגרו"מ או"ח חלק ה סימן לו אות ג).

מנהג אנשי ירושלים: שאין קורעים אף אם לא היו שלושים יום (הרדב"ז לעיל כתב שראה שאין העם נזהר בזה, חיד"א ברכי יוסף תקסא ב, ספר ארץ ישראל סימן כב סעיף ט, הגרי"א הובא בקונטרס שריד